

Bouw weer meer met beton

Ooit in de jaren zestig waren bestemmingsplannen bijna even hard als de betonnen flatcomplexen die ermee werden gebouwd. Dat had als voordeel dat iedereen glashelder wist waar hij aan toe was. Schaduwzijde was dat procedures voor wijziging van een bestemmingsplan soms wel tien jaar duren konden, wanneer een bouwplan niet paste in het bestemmingsplan.

Ook de huidige plannen van het Rijksmuseum passen niet in het bestemmingsplan. Toch zal het Stadsdeel Oud Zuid dit bestemmingsplan niet wijzigen. Dat hoeft ook niet meer. Tegenwoordig kunnen gemeentebesturen (en dus ook stadsdeelbesturen) namelijk heel eenvoudig de regels van een bestemmingsplan aan de kant schuiven. Dat is te danken aan de landelijke politiek van de laatste decennia, gericht op 'deregulering' en 'terugtrekkende overheid'. Sindsdien staat er in artikel 19 van de Wet op de ruimtelijke ordening kort maar krachtig: "De gemeenteraad (en dus ook een stadsdeelraad) kan ten behoeve van de verwezenlijking van een project vrijstelling verlenen van het geldende bestemmingsplan."

In dit geval heet het project: Het Nieuwe Rijksmuseum. En wat daarvan niet klopt met het huidige bestemmingsplan Museumplein uit 1995 is in elk geval de nieuwbouw in de tuinen. Maar ook een nieuwe ingangspartij in de onderdoorgang is ermee in strijd. Daarvoor komen er nu dus vrijstellingen. Maar onze deregulerende polderwetgever wilde natuurlijk ook weer niet dat vrijstellingen gewoon effe een paar stempeltjes en parafen zouden zijn. In plaats daarvan heeft de wetgever het

stadsdeel de paarse plicht opgelegd eerst even serieus na te denken. Dat moet door het formuleren van een "ruimtelijke onderbouwing en de afwegingen die aan het verlenen van vrijstelling ten grondslag liggen." Op zich zegt dat nog niks. In theorie mag het stadsdeel daarin gewoon

Zelfs voor de bouw van een schilderijenopslaghok eist de Wet milieubeheer in bepaalde gevallen een milieu-effectrapportage (MER). Zo'n MER is letterlijk een rapport, en moet bovendien gemaakt worden door degene zelf die gaat bouwen. Een MER verbiedt op zichzelf niet bepaalde activiteiten die schade aan het milieu veroorzaken. Een MER is vooral bedoeld om degene die wil bouwen nog eens goed te laten nadenken over de milieugevolgen van zijn bouwproject. Om die reden moet de bouwer in de MER ook een "meest milieuvriendelijk alternatief" uitwerken. Niet verplicht daarentegen is om dit vervolgens ook daadwerkelijk uit te voeren. Het gaat er maar om dat de bouwer daarover heeft nagedacht. Maar natuurlijk staat het altijd goed om een meest milieuvriendelijk alternatief te realiseren. Wie bijvoorbeeld een 12-strooksautoweg wil bouwen doet er dus goed aan ook een 16- en 20-strooksvariant te maken. De variant met 12 stroken wordt dan vanzelf het meest milieuvriendelijk.

Ook voor het bouwplan voor Het Nieuwe Rijksmuseum wordt door sommigen het maken van een MER bepleit. De praktische betekenis daarvan zal in dit geval echter heel gering zijn. De bouwplannen houd je er in geen geval mee tegen. Wel kan het maken van een MER tot vertraging leiden. Geholpen zijn daarmee in elk geval niet bijvoorbeeld de tienduizenden fietsers die nu al staan te trappelen tot de onderdoorgang weer open gaat.

een hoop onzin neerschrijven. De wet zegt slechts dát er zo'n 'ruimtelijk afwegingskader' geschreven moet worden, niet wat daar wel of niet in moet staan.

Voor het nieuwe Rijksmuseum heeft het dagelijks bestuur van Oud Zuid inmiddels al zo'n concept "Ruimtelijk Afwegingskader Rijksmuseum" gemaakt. Het laatste woord daarover volgens de wet ligt overigens bij de stadsdeelraad. In elk geval legt dit afwegingskader juridisch vast waarvoor het stadsdeel straks wel of geen vrijstellingen mag geven. Als het stadsdeel zich straks niet houdt aan zijn eigen afwegingskader, kunnen burgers en belangengroepen daartegen dan met succes in beroep gaan bij de rechter. De politiek is dan uitgepraat. Omgekeerd mag de rechter nauwelijks beoordelen wat het stadsdeel in het ruimtelijk afwegingskader heeft opgeschreven. Alleen tegen de vrijstellingsbesluiten is straks beroep bij de rechter mogelijk. Tegen het afwegingskader zelf kunnen burgers nu niet naar de rechter stappen. De inhoud daarvan is puur een politieke kwestie. Politiek is in Oud Zuid democratie. Burgers en belangenorganisaties die vinden dat het Nieuwe Rijksmuseum straks ook recht moet doen aan de omgeving, moeten daarom nu dus in de slag met hun volksvertegenwoordigers. Dat is een kwestie van nu of nooit. Want wat nu niet in beton wordt vastgelegd in het ruimtelijk afwegingskader, kan straks bij de vrijstellingen niet in rechte van stadsdeel, Rijksmuseum of desnoods rechter worden afgedwongen. Aan goede bedoelingen onbreekt het niet in het concept afwegingskader. Maar juridisch mag het hier en daar nog flink wat worden uitgehard.

Marnix Bruggeman